

IN MEMORIAM Почина Недялка Камбурова

На 17 март, вследствие на нелепа злополука, почина нашата дългогодишна колежка Недялка Камбурова.

Животът ѝ бе прекъснат броени дни преди да навърши 57 години.

Недялка Радинова Камбурова е родена на 21 март 1956 г. в село Долно Ботево, Хасковска област. До десетгодишната си възраст живее и учи в село Силен. Завършва селскостопански техникум в Кърджали.

В учителския институт "Любен Каравелов" придобива специалност на учител по история и география. В продължение на 5 години Недялка Камбурова работи като учител, но след като зрението ѝ намалява, тя започва работа в ПП "Успех" Кърджали.

Избирана е за член на изпълнителния съвет и председател на градската организация в Кърджали, а от ноември 1989 г. е избрана за председател на Районна съюзна организация град Кърджали.

В продължение на дълги години Недялка Камбурова бе посветена на благородната кауза да помага и да се грижи за незрящите хора от своя регион. С несекваща енергия, бликаща от жизнелюбивата ѝ натура, тя бе в центъра на организационния живот, рехабилитацията и здравеопазването в седемте общини на областта. Даряваше всички с неизтощимия си оптимизъм, веселие и позитивен поглед към живота. Напусайки го, Недялка Камбурова остави съпруг и две дъщери.

За нас, нейните колеги и приятели, тя завинаги ще си остане нашата Нели - работлива, грижовна и винаги пълна със оптимистичен заряд.

Почивай в мир, Нели! Поклон пред паметта ти!

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Шумен

Празник на любовта и виното

На 14 февруари 2013 г. потребителите от Центъра за социална рехабилитация и интеграция на лица със зрителни увреждания Шумен, съвместно с ТСО на слепите, отпразнуваха Трифон Зарезан и Свети Валентин.

Празникът бе открит от г-жа Любомирка Лазарова, председател на РСО Шумен. Тя се обърна към присъстващите с думите: "Нека винаги да имате с кого да споделяте наздравецата с опияняващо червено вино и огънчетата любов в очите, скъпи приятели!".

След това по народен обичай посрещнахме с хляб и сол на фона на народна музика царя на лозята - Братой Братоев, и неговата трудолюбива стопанка Ганка Атанасова. Облечени в народни носии, с лозов венец на главата и с бъклица вино в ръката те вдигнаха наздравецата и поздравиха всички.

След поздрава старият лозар Братой предаде символично на младите лозовия венец и бъклицата с думите: "Лозето не ще молитва, иска мотика!".

С поздравително слово към присъстващите се обърна и председателя на ТСО Шумен - г-жа Преславка Химирска. Тя разказа легендата за Свети Валентин и подчерта, че трябва да казваме по-често "Обичам

те!" на своите близки.

Изненада за присъстващите беше появата на "бога" и "богинята" на любовта. С красиви думи и нежни рими те поздравиха гостите и връчиха на най-младото семейство и на семейството с най-дългогодишен семеен живот валентинки с романтично пожелание.

Тържеството продължи с песни, изпълнени от незрящата певица Еленка Христова.

Разнообразихме тържеството с викторина със забавни въпроси за любовта и виното. На отговорилите правилно се раздадоха подаръци.

Гост на празника беше зам.-кметът на Шумен с ресор "Социална политика и здравеопазване" г-н Седат Кадир.

С музика, танци и песни продължихме до късно вечерта.

Добрич

Честит юбилей, Митко!

Димитър Кънчев е роден на 15 февруари 1943 г. в село Лозница. От 1949 г. живее в Добрич.

През 1963 г. се жени. Има двама сина и три внучета. Работил е в МЗ "Метал", "Търговско обзавеждане", ЗЕНА.

През 1993 г. претърпява трудова злополука. Вследствие на това получава увреждане на двете очи. Инвалидизира се следващата година пред комисия на ТЕЛК. Впоследствие се появяват и усложнения в слуха. Член е на ССБ от 2007 г., а три години по-късно става член и на териториалната организация на сляпо-глухите в Добрич. Той споделя, че в тази организация е намерил свои съсъдбеници, с които открива близки точки за общуване. Димитър Кънчев бе изпратен в Националния рехабилитационен център "Хелън Келър" Пловдив за придобиване на умения по компютърна грамотност и други полезни дейности. Върна се доволен с обещанието, че в бъдеще пак ще продължи заниманията си в учебния център.

Митко обича да спортува. Играе шахмат, табла, канадска борба. Стана член и на спортния клуб "Устрем". Миналата година на първенството във Варна се отличи с бронз на канадска борба с лява и дясна ръка. Благодарение на неговите умения, добричкият отбор се класира на първо място в надпреварата по табла и на трето по шахмат.

Друго любимо занимание на Димитър Кънчев е поезията. Негови стихове са публикувани в последния сборник на клуб "Вдъхновение" – "От силен вятър понесени". Обича да пее и затова често се превръща в сърцето на компанията.

Рожденикът има много приятели и това не е никак случайно, защото често прави добро на хората. Всички се радваме на неговата жизненост и голямо сърце. Пожелаваме му още дълги години да се занимава с прекрасните си хобита, да весели събиранията ни, да е все така здрав и жизнен! Обичаме те, Митко!

Калинка КОВАЧЕВА

Пияни от любов

Всички празници са хубави, но най-много ни допада Денят на виното и любовта. По традиция и тази година се събрахме в клуб "Детелина" към ТО на сляпо-глухите в Добрич. Членовете на организацията

и половинките им едва се побраха в неголямото помещение.

Председателката поздравя присъстващите, като каза, че виното се прави с любов, а любовта без вино не може. Пожела на всички да запазят топлината в семейното огнище и да се стремят никога да не загасне. И нека всеки ден да казваме на любимите си хора, че ги обичаме!

Както в предни години, така и сега избрахме цар на виното и царица на любовта. Янко Златев като виден и опитен лозар пое титлата на царя, а Руска Иванова бе провъзгласена за царица. Тържествено ги короняхме и им връчихме бутилка шампанско и икебана във формата на сърце. Царят поздравя всички присъстващи и сподели, че хубавото вино се прави от узряло грозде и в чисти съдове.

Царицата на любовта също ни поздравя. Тя рецитира любовна лирика и подари валентинки с интересно за повода послание.

Пяха се песни за любовта, разказваха се случки за първата любов, припомнях се интересни трепети и мигове от срещи с любим човек. Не забравихме да поздравим и рождениците Ваня Петкова и Димитър Кънчев.

Гвоздеят на тържеството бе дегустацията на вината. Включиха се тринадесет производители. Избрано бе жури от трима души с председател Стоян Стоянов. То бе много затруднено, защото вината бяха от хубави - по-хубави. В края на краищата първото място бе отсъдено на Янко Златев. На второ място остана Митко Симеонов, а на трето - Стоянка Миланова. И тримата получиха предметни награди. Успоредно с дегустацията, край богато наредената трапеза се вдигаха поздравници за берекет и любов. Веселихме се до късния следобед. Всеки си отиде у дома, като отнесе със себе си късче обич.

Калинка КОВАЧЕВА

ХобиСклуб отбеляза денят на психичното здраве

Повод за редовната среща на членовете на "ХобиСклуб" бе статия от списание "Зари". По покана на председателя Иван Тодоров гост и лектор беше психологът Мая Златева.

Темата за депресията и по-специално за бялата депресия предизвика голям интерес и провокира у присъстващите многостранни въпроси. Как и защо тя се появява, кои са причините за нея и докога ни съпътства?

Така наречената болест на емоциите бе разкрита на достъпен език в многопластовото ѝ проявление, без да се задълбава излишно в детайли. Целта на лекцията бе свързана с повдигане на нивото на културата в това отношение.

"Корените на депресивното състояние можем да търсим в онзи момент, в който ние самите сме пропуснали да заявим и отстояваме собственото си мнение. Затлачването на правото да се себеотстояваме рано или късно ни поставят на прага на това болестно състояние", каза психолог Мая Златева.

Последваха множество въпроси от личен и общочовешки план до актуален общонационален аспект, поставени от незрящи и слабовиждащи членове на клуба, сред които Веселин Михайлов, Светла Стоева, Софка Георгиева, Димитричка Николова, Марин Николов и други.

На финала, за повдигане на позитивното настроение и напълно в съответствие с пролетното време, "ХобиСклуб" поздравя своите рожденици Светла и Ахмед.

Иван ТОДОРОВ

Монтана

На празник с приятели

На 8 март членовете на ТСО на ССБ, дружество "Диабет" Монтана и ТО на СГБ се събраха в ресторант "Житомир", за да отпразнуват заедно Международния ден на жената. Обстановката бе приятна. Ресторантът бе пълен с хора и ведро настроение, масите бяха подредени с вкусни ястия. За настроението се грижеха оркестър и певица.

Кметът на община Монтана – г-н Златко Живков, поздрави дамите с празника и заяви, че стоейки пред тях, се чувства като пред храм.

Председателят на ТСО Монтана – Виолета Йорданова, подари на всички дами цветни шалчета от името на организацията.

Представители на Съюза на учителите поднесоха интересна литературна програма. Рециталът бе възхвала за жената-майка – единствената и неповторимата.

Празникът премина в танци, шеги и наздравници.

Тържеството продължи до късния следобед.

Разделяйки се, всеки отнесе у дома си весело настроение и много хубави мигове за спомен.

Снежана АТАНАСОВА

Левски

На 14 февруари членовете на ТСО Левски и нашите придружители и приятелите ни от ТО на НАСГБ и РО на инвалидите отново бяхме заедно.

Празнувахме Свети Трифон Зарезан – Денят на лозаря, и Свети Валентин – Денят на влюбените.

Единодушно избрахме Тодор Любенов за цар на виното. Ритуалът по зарязването беше извършен в двора на съседния до клуба блок, където има лози. След като царят заряза пръчките и беше закичен с лозов венец, той поля лозите с вино за берекет, благослови гостите и присъстващите лозари, като им пожела да са здрави, да имат много грозде и още по-хубаво вино. Всички бяха почерпени от бъклицата на царя. На площадката пред клуба се изви кръшно северняшко хоро.

След това влязохме в клуба. Всеки се беше подготвил за празника. Масите се отрупаха с вино, ракия, салатки, мезета, баници и пити. Дегустаторска комисия определи най-хубавото вино – на Рачо Петров, ракийка – гроздовата на Надка, питата на Данчето и баницата на Тошко.

Със смях, наздравници, песни и танци продължи празника!

Момичетата от клуба Инна и Ани бяха подготвили любовни послания за всички и всеки изтегли своето.

Надка Денчева беше подготвила сентенции за виното и любовта.

Разделихме се с пожелание да сме здрави, да се обичаме и да има повече празници в живота ни.

Иванка ХРИСТОВА

Пловдив

С поглед към младите хора

Приетата от нашия съюз и публикувана в бр.11 от миналата година на "Зари" дългосрочна програма за подкрепа на деца и младежи с нарушено зрение за периода 2013-2020 г. стана формалния повод за среща на ръководството на пловдивската регионална съюзна организация с млади съюзни членове до 35-годишна възраст. На 28 февруари в клуба на организацията в старата сграда на "Успех" се събраха петнадесетина младежи, в голямата си част с изявена активност в организационния живот, в спортната или културно-масовата дейност. Поради ангажираност с лекции, отсъствие от града или здравословни проблеми не успяха да дойдат още няколко от поканените. Ръководството на РСО бе представено от председателя Велик Атанасов и председателя на РКС Костадин Дечев, както и от председателите на двете пловдивски ТСО Данчо Данчев и Георги Генов.

Срещата, открита от председателя Атанасов, протече в непринудена атмосфера. Младите хора, насядали около дълга маса, имаха възможност на чаша кафе или чай непосредствено и откровено да изкажат своите проблеми, виждания и предложения. Най-напред сътрудничката на РСО Ани Караиванова прочете самата програма, която по същество е рамката за работа на ССБ с деца и младежи с нарушено зрение за един по-дълъг период. След това думата взе Георги Генов, който подчерта, че тази програма дава насоките, но конкретиката трябва да изработим ние по места, като се започне от тези, които са се събрали тук и се продължи във всяка отделна териториална организация.

- Трябва - продължи той - да се работи в две основни направления - като участници в общосъюзните мероприятия и като инициатори и участници в мероприятия на регионално и териториално ниво. Като конкретни примери той посочи стартирането на проекта "Помощ у дома" по програма "Развитие на човешките ресурси", спечелен от община Пловдив, където млади хора могат да кандидатстват като потребители на услуга и като асистенти или домашни помощници, както и активното участие на младежите във възстановяващата дейността си спортен клуб към РСО Пловдив.

Първа от младежите думата взе Лили Стоева от ТСО "Марица", която изрази недоволството си от липсата на каквато и да е информация за стартирания проект в помощ на хората с увреждания, живеещи в р-н "Южен". Тя постави и въпроса за обслужването на пътниците с увреждания на летищата и гарите. Препоръки в тази насока даде и Ася Варданян. Красимира Пепеланова от ТСО "Пулпудева" изказа мнение, че може да се работи за разширяване асортимента на помощно-техническите средства. Тук Добромир Колев увери, че ако някой има належаща нужда от такова средство, което липсва в списъка, публикуван в "Зари" и в сайта на РСО Пловдив, той може да използва контактите си в интернет, за да го обезпечи.

Сериозен въпрос постави и Мирослава Христова от ТСО "Пулпудева". Реализацията на завършилите висше образование млади специалисти със зрителни увреждания се оказва изключително остър, рядко намиращ решение проблем. Мирослава се оплака и от неетичното и безпардонно отношение на служителите от Бюрото по труда към такива хора. Велик Атанасов пое ангажимента в най-скоро време да организира среща на представители от Бюрото със заинтересовани съюзни членове.

Андон Кисъв, новоизбраният председател на спортен клуб "Изгрев" към РСО Пловдив, запозна аудиторията с първоначалните стъпки, които смята да предприеме след приключването на процедурата по пререгистрацията на клуба. Той прочете спортния календар за 2013 г. на Спортната федерация към ССБ. След това разви идеята за създаване на отделни секции към клуба – на първо време по шахмат, риболов, спортна табла и канадска борба, а в перспектива и по лека атлетика, дори евентуално и по голбал. Тези секции трябва да провеждат вътрешни състезания и турнири, където да се излъчат най-добрите представители от нашия клуб за общосъюзни и други представителни спортни първенства и изяви. В този аспект г-н Генов апелира да се направи всичко необходимо за ускоряване на процедурите по регистрация и лицензиране на клуба, за да се кандидатства пред съответните общински органи и да се използват възможностите на Лайънс клуб "Филипополис" за финансиране на спортната дейност.

В заключение А. Караиванова прочете покана от галерията на Дружеството на пловдивските художници във връзка с откриването на изложбата "16 години тактилна керамика" на скулптора от София Иван К. Иванов. Срещата между младите хора и ръководствата на регионалната и пловдивските териториални организации приключи с пожелание тези контакти да станат регулярни.

Бургас

В народните представи пролетта идва с пристигането на Баба Марта.

Месец март е единственият женски месец, той е месецът на пробуждането на пролетта и земята, която ще роди лятото и плодородието. Негов знак е мартеницата - символ на това пробуждане и култа към слънцето.

В ТСО Бургас стана традиция да се изработват мартеници от съюзните членове и с тях Баба Марта да закичва посетителите на клуба, и да посещава институции на хора в неравностойно положение.

Тази година на 26 и 27 февруари клубът на слепите в Бургас се превърна в работилница за изработване на мартеници. С тях бе украсена кошницата на Баба Марта.

На първи март Баба Марта, облечена в българска народна носия, взе украсената кошница и закичи всеки, който посети клуба. След това се отправи към нашите спонсори, които се изненадаха от нейното посещение и с усмивка на уста се оставяха да ги кичи с мартеници. Пожеланията бяха за много здраве и късмет.

Последната спирка на Баба Марта, придружена от управителния съвет, бе Домът за стари хора "Цвета и Анка Върбанови" Бургас. Там хората ни чакаха с нетърпение, поднесоха ни кратка програма, пяха ни, а Баба Марта ги закичи с мартеници и ги почерпи. Възрастните хора се радваха като деца на мартениците, особено след като разбраха че те са изработени ръчно от незрящи хора. Отново имаше пожелания за здраве, да закрепим връзката с този дом и в бъдеще да имаме още много съвместни изяви.

Докато Баба Марта обикаляше и закичваше с мартеници, членовете от секцията по шахмат към Спортен клуб "Вая" участваха в шахматен турнир, посветен на Трети март. Турнирът бе организиран от сдружение "Социален център" и районната организация на глухите в Бургас под патронажа на областния управител г-н Гребенаров. От нашия клуб участваха четирима състезатели. Представянето им бе повече от добро и те спечелиха първо място, прибавяйки в колекцията си още една престижна купа. Всички сме много щастливи и се гордеем с дейността на секцията по шахмат към Спортен клуб "Вая".

С всеки изминал ден настъпването на пролетта е все по-близо и ние вече се готвим за мероприятие, наречено "Пролетна вечер в Бургас". Отново ще има изненади и веселие. Всичко това се прави за разнообразяване на живота на нашите съюзни членове, които го заслужават.

Видин

Заедно сме по-силни

Традиция стана ТСО Видин да събира своите членове за посрещане на значими дати, за да помага за откъсване от личните проблеми, за навлизане в лоното на човешината, за добротворство. Сърцата си отвориха за пореден път многократни наши спонсори, като ни подсигуриха салон и обяд, за да посрещнем пролетта, да помълчим в памет на героите, паднали за Освобождението на България, и да отбележим 8 март - Международният ден на жената. УС на ТСО Видин благодари и връчи благодарствени адреси на г-жа Цецка Лукианова и г-жа Иванка Велмушева за задушевната атмосфера, за отличното настроение, за уважението и за възможността да се събирате повече хора на едно място, и да споделяме грижите и хубавите си преживявания.

На 6 март светът отбелязва Деня на глаукомата, "тихият крадец на зрение". Според проучвания 4 500 000 души са загубили зрение вследствие на глаукома. Около 40 000 до 50 000 души в България страдат от глаукома, като в ранните й етапи до 50% от заболелите не знаят за това. За да се повиши вниманието и познанието на хората за коварното заболяване, е необходимо редовно да се провеждат прегледи за проверка на очното налягане. По инициатива на г-жа Пенка Иванова - председател на ТСО на ССБ, и с благородното съдействие на "Лайънс клуб" в лицето на д-р Милчев на 6 март в салона на МОЛ Видин беше извършен благотворителен преглед (без направление) на 32 души.

За съжаление, някои от прегледаните разбраха, че имат нужда от лечение. Не успяхме да обхванем всички желаещи да се прегледат, но пък целта да се обърне внимание на зрението беше постигната. УС на ТСО Видин изразява огромна благодарност на членовете на "Лайънс клуб" Видин, на д-р Милчев и екипа му и им пожелава здраве, лични и професионални успехи.

Петър РАНГЕЛОВ

София

Ресторанти и хотели пропъждат незрящите с кучета-водачи

Едва 50 % от подбраните първоначално четириноги успяват да покрият тестовите и да бъдат включени в по-нататъшните програми за обучение на кучета-водачи.

Кампанията "Отвори очи" цели да подобри достъпа им до различни учреждения.

Преди години по време на една лекция по теория на познанието проф. Любен Сивилев накара нас, младите студенти по философия, да си представим живота си без едно от петте сетива – зрение, обоняние, вкус, слух и осезание (усещане). Съвсем естествено, като човек, който има проблем с очите, си помислих, че не е изключено някой ден да се събудя и да разбера, че съм загубила зрението си напълно. Но не можех да си представя живота без музика, без миризмата накардамфил и канела, без прегръдките на близките ми хора и без топенето на млечен шоколад в устата ми.

Сетих се за тази случка, когато попаднах на кампанията "Отвори очи" в една от социалните мрежи. Инициативата цели да подобри достъпа на хора с увредено зрение, придружавани от кучета-водачи, до различни обществени места. Оказва се, че незрящите и техните четириноги помощници не биват допускани до различни банки, ресторанти, хотели, големи вериги магазини и молове и то в разрез със Закона за интеграция на хората с увреждания. Поради тази причина незрящите са решили да посещават само учреждения, които имат отличителен стикер, показващ, че вратите им са отворени за хората с увреждания и за служебните кучета.

"Перманентен проблем е непознаването и непризнаването на закона, който дава право на свободен достъп до обществени места и в обществения транспорт, заради което се налага ние непрекъснато да напомняме за него, да разясняваме, че непознаването на закона никого не извинява", обясни пред "Новинар" Албена Алексиева, председател на фондация "Очи на четири лапи". По думите ѝ кампанията като тази може по деликатен начин да промени обществените нагласи и да подкани институциите да бъдат социално отговорни. От фондацията се организира Ден на отворените врати в училището за кучета-водачи на 16 март, както и на 1 юни.

Всеки би могъл да премине полигон с превързани очи с помощта на служебно куче или с бял бастун, като по този начин може да се постави на мястото на незрящия човек.

"Тази кампания се роди от хора, които са близки на фондацията", разказа Соня Цанкова - Соната, координатор на кампанията "Отвори очи". Копирайтърите от "Ideas Lab", продуцентите от "Stripe" и уебдизайн студио "Кипо" напълно доброволно обединяват усилията си, за да стартират инициативата. Допреди година кампанията не среща каквато и да било подкрепа до момента, в който различни институции сами решават да се включат в нея.

"Аз се опитах да им обясня, че тази кампания е за зрящите, а не за незрящите", поясни Цанкова, която смята, че обществото трябва да отвори очите си за проблемите на хората с увредено зрение.

Стикери с логото на кампанията - релефно куче-водач, вече се разпространяват не само в столицата, но и в Благоевград, Пловдив, Сливен, Силистра, Варна и Бургас.

Обучението на четириногите струва около 15 000 лв. Благодарение на спонсори и договори за съфинансиране на проекти от фондация "Очи на четири лапи" успяват да предоставят четириноги помощници безвъзмездно на нуждаещите се. Необходимата субсидия за произвеждането на между 10 и 15 кучета годишно е около 150-200 000 лв.

"Ние, предавайки едно куче на сляп човек, не го оставяме извън погледа си. Той може да разчита на нашата помощ и подкрепа до края на работния живот на кучето", обясни Албена Алексиева, председател на фондацията. След прецизен подбор кучетата биват настанени в приемни семейства. Кучетата трябва да са интелигентни, любознателни, доверчиви и да не проявяват каквато и да било агресия. Всякаква проява на ловен инстинкт се потиска чрез обучение и социализация. Кучетата дори се научават да приемат котките и птиците и да не ги преследват като плячка. Голдън ретривърите и лабрадор ретривърите са най-често използваните кучета-водачи.

Десислава ПЪТЕВА

Използван източник: <http://novinar.bg>

Проблемът с Метрополитена вече е решен – ще преминаваме през първата бариера!

Неудобството за незрящите възникна след промяна в начина на таксуване на входа на метростанциите. Вече повече от 15 години практиката беше пътниците с такова увреждане да се допускат през първата бариера, която се намира в близост до касата. Наскоро, след нововъведението, незрящите бяха принудени да преминават през последната бариера и това доведе до множество обърквания и неприятни ситуации. След разговор с представители на Метрополитена получихме уверението, че най-късно до седмица незрящите граждани и гости на София ще преминават през сектора за таксуване, както са го правили винаги. Това, разбира се, по никакъв начин не отменя задължението ни да бъдем коректни при ползването на този обществен транспорт, заплащайки съвместно предоставяната ни услуга.

Въпреки че метрото е едно от най-бързите, удобни и достъпни средства за придвижване в столицата, все още сме далеч от достигането на желанието от всички незрящи софиянци стандарт. Ненавсякъде е поставена релефна настилка, а често там, където я има, тя не отговаря на необходимото качество. Друг сериозен проблем са маркировките в жълто на първото и последното стъпало на стълбищата, ако трябва да сме по-точни – тяхната повсеместна липса и неугледен вид.

Все пак ние сме благодарни на метрополитена за усилията, които полага, и ще се радваме, ако в бъдещите ни активни контакти постигнем съгласие по тези ключови за незрящите въпроси.

КОМУНИКАЦИИ Нашите мобилни помощници

Операционната система Symbian

Предишния път, заедно с г-н Ковачки, се постарахме да направим общ сравнителен анализ между двете мобилни системи symbian и android, като посочихме плюсовете и минусите на всяка от тях. Сега, отново с любезното му съдействие, ще обърнем внимание на телефоните под symbian като по-стара и може би мъничко по-опростена операционна система.

Огромна част от незрящите хора в България, които използват говорещи мобилни телефони, са започнали с първите модели под symbian, при това с най-ранните му версии – 7 и 8. Огромен минус на тези стари версии беше, че те не можеха да озвучават знаците на кирилица и може би дългогодишните ползватели ще си спомнят как трябваше да се учим на английската техническа терминология. Само за две или три години системата symbian претърпя огромно развитие и се появиха новите версии от девето поколение – symbian 9.1, 9.2. и 9.3, докато се стигна до последните symbian "anna" и symbian "belleЮ".

Това, което е добре да се знае от незрящите, решили да не се отказват все още от апаратите под symbian, е, че с изключение на три или четири модела всички те имат много сходно разположение на клавиатурата, което ги прави изключително лесни за употреба. Това се отнася за различните модели на Nokia.

Освен апаратите от марката Nokia съществуват и няколко модела от други марки, които подлежат на "опитомяване" с говорещ софтуер.

Основното обаче, което трябва да се знае, е, че системата, на която се инсталира говорещият софтуер, е от клас symbian S60, тъй като съществува и друга wick-система, която е също symbian, но при нея управлението се осъществява само чрез докосване на екрана.

Това са предимно моделите на Sony Ericsson, на които говорещата програма дори не може да се инсталира.

Освен твърде популярните модели на Nokia под symbian S60 съществуват два от по-старите модели на Samsung и някои модели на Panasonic, но при тях самата операционна система е от най-старото поколение.

Най-новите актуални версии на symbian са тези от 9 нагоре, като моделите на Nokia под symbian 9.1, 9.2 и 9.3 са предимно класически модели с хардуерна клавиатура и няколко модела тип slider, т.е. с плъзгача, но също така и с класическа клавиатура с 12 бутона – цифрите от 1 до 0, звезда и диез.

Някои от моделите като Nokia e-71 и e-72 са с кверти-клавиатура, т.е. прав модел, но с пълна клавиатура, подобна на тези на компютър или лаптоп. Това са телефони под symbian 9.3.

Когато става дума за symbian 9.4, това са началните модели на Nokia със сензорен екран.

При класическите модели обаче клавишите на управление са практически разположени на едно и също място. Това са клавиш 1 или левият софтуерен клавиш, който програмата нарича key-1, десният софтуерен клавиш или key-2 и под тях зелена слушалка отляво и червена отдясно. Всички тези апарати имат и клавиша за меню, който при инсталирана говореща програма при еднократно натискане е дефиниран като клавиш за управлението й. Тоест, ако бъде натиснат веднъж, това е talks-бутон, при бързо повторно натискане той работи като стандартен бутон за влизане в менюто на апарата. Отделно, всички класически модели имат и бутон за изтриване C.

Кои са скрийн рийдърите за симбиан. Още в самото начало първият такъв е бил разработен от компанията Nuance. Това е скрийн рийдърът talks, който е най-разпространен в България, има най-добре оптимизираните синтезатори и като цяло работи най-коректно. Като правило синтезаторите се инсталират в паметта на телефона, тъй като са малки по обем и работят много пъргаво.

Другият скрийн рийдър, по-разпространен в Русия, е mobile speak от испанската компания "Code factory". От гледна точка на функционалност този скрийн рийдър има много повече възможности, но синтезаторите за него са по-големи по обем и доста тежки. Затова при по-старите модели апарати с малка вградена памет тези синтезатори се препоръчва да се инсталират на допълнителната карта памет, което обаче пък ги прави по-тромави и бави процеса като цяло.

Друга нова разработка на "code factory" е програмата nokia screen reader или на езика на техничарите - малкото братче на mobile speak. Програмата е разработена по поръчка на Nokia и е напълно безплатна. Функционалността ѝ обаче е много по-малка и с нея се работи по-трудно, тъй като клавишните комбинации там са по-неудобни. Освен това този скрийн рийдър работи с твърде ограничен брой класове синтезатори – вградения nokia-tts и разширената tts-функция nokia HQ (Nokia high quality). Като най-разпространен скрийн рийдър програмата talks може да се ползва с различни външни синтезатори. Ако мобилният ви телефон е настроен да работи на български език, то тогава е сравнително удачно да се ползва с вградения в системата на Nokia синтезатор Nokia TTS, който разпознава и чете, наистина с по-лошо качество, всеки език, вграден в системата на самия апарат. Като допълнителни синтезатори могат да се инсталират руски синтезатори, които са особено сполучливи за тези, които познават руски език. Това са синтезаторите Катерина и Милена. За разлика от вградения nokia tts, където не може да се регулира скоростта на произнасяне, при тях всички настройки се управляват без проблем – скорост, височина, сила на звука и останалите функции, които са общи за програмата talks. Самата програма се управлява чрез клавишни комбинации по подобие на компютърната jaws for windows. Разликата е в това, че докато при jaws клавишът за функциите се задържа и по този начин се комбинира с всеки един друг, при talks бутоните се натискат последователно, т.е. talks-клавишът се натиска еднократно и непосредствено след него се натиска всеки един от останалите, отговарящи за управлението на програмата. Например: последователното натискане на talks-бутон и key-2 изчита статуса – ниво на мрежа, име на мобилния оператор и ниво на батерията. Съответно - с всеки от останалите бутони съществуват комбинации, изпълняващи различни команди.

При старите модели телефони talks-бутонът беше конкретно дефиниран на така наречения edit-бутон или както всички го знаеха - бутон с моливчето. При по-новите модели, тези от symbian 9.2 и нагоре, този бутон изчезна и за управление на talks се ползва бутонът за меню. В най-новите версии на самата програма talks обаче, това са версиите от 4 нагоре, talks-бутонът може да се дефинира от самата програма, като в различните модели изборът е предложен между няколко други клавиша. При телефоните с кверти-клавиатура списъкът от бутони е най-голям.

Последната достъпна засега версия на talks е версия 5.00.3. По-новите версии са платени, като цената за България е 130 евро.

Какви допълнителни възможности ни предоставя системата symbian освен чистата телефония?

Едно от много важните и полезни неща, особено за незрящите хора, е възможността за инсталиране на различни програми, като едни от тях са програмите за четене на аудиокниги и книги в текстов формат. Съществува и умалена версия на програмата word за текстообработка, както и на целия офис-пакет, която естествено е с по-ограничена функционалност от тази за компютър.

Доста голям е изборът на различни плейъри за слушане на музика и книги във формат mp3. Може би най-подходящ за ползване е плейърът "power mp3", тъй като има функцията да запамятава последната позиция и е много лесен за навигация. В него може да се посочи конкретна папка за просвирване, което улеснява слушането на аудиокниги.

Други много подходящи програми за четене на книги са "daisy to go", която просвирва както книги в daisy-формат, така и mp3 и "daisy-player" на компанията "Code factory", изпълняващ същите функции. Изключително удобна е програмата "nokia audio-book player", която е създадена конкретно за слушане на книги. Пакетът съдържа компютърен вариант – програма, която обръща аудио-файловете от формат mp3 в специален формат awb, намаляващ обема на файловете десет пъти, както и другата част от програмата, предназначена за инсталиране в самия телефон за просвирване. Изключително ценното в

този плейър е, че едновременно могат да се слушат дори всичките копирани в телефона книги, като програмата помни на кое място е преустановено четенето на всяка една и винаги продължава оттам. При слушането пък с daisy-плейърите удобството е, че може да се поставят маркери на мястото, където последно то е преустановено и по този начин да бъде лесно откривано при подновяване на четенето. Отделно, там може да бъде регулирана и скоростта на четене в зависимост от нуждите на ползвателя. Всъщност много популярният на запад daisy-формат е едно изключително съчетание на аудио и текст, което значително улеснява потребителите.

Достъпно при symbian е и ползването на пощенските клиенти за електронна поща. Разбира се, при наличие на интернет връзка. Повечето от моделите телефони, особено по-новите и по-скъпите, имат вграден приемник за безжичен интернет. Вярно е, че някои от по-евтините модели нямат такъв приемник, но с вече достъпните цени на мобилния интернет това не е чак такъв проблем.

По-голям е проблемът с достъпността в интернет-браузери, тъй като в новите версии на софтуера на телефоните web-страниците не могат да се четат. Това може да се поправи само с инсталирането на допълнителни браузери, един от които е "jp-5 browser". Въпреки че е достъпен, навигацията в него не е достатъчно усъвършенствана - като например бързото местене по заглавия, линкове, таблици и т.н. Причината е, че при изработване на говора и адаптацията му към софтуера на телефона това се прави към конкретно приложение на устройството, а не е общо-съвместим.

Що се отнася до социалните мрежи - напълно достъпна е програмата "skype", както и приложението за facebook, което впрочем повечето телефони вече имат вградено в софтуера си.

Как стои въпросът при телефоните, работещи само със сензорен екран и без наличието на хардуерни клавиши?

Като общ начин на употреба и навигиране от незрящи ползването им е напълно възможно, известни трудности в началото потребителите могат да изпитат само при прелистването на екрана, но при добро желание това не е чак такава сериозна пречка, тъй като самата програма talks има опция за изследване на екрана чрез докосване преди да бъде активирано каквото и да било приложение. Пипайки екрана, всичко, което е на него, се изчита и с единично почукване се активира.

Може би много от незрящите биха се заинтересували от програмите за разпознаване на цветовете чрез камерата на телефона. Такива програми има, но за съжаление повечето от тях не работят коректно и не бива силно да се разчита на тях - в огромна част от случаите те се държат като далтонисти. Почти същото се отнася и за твърде ограничен брой програми за разпознаване на текстове и банкноти.

От моделите на Nokia, работещи под symbian belle, може би най-препоръчаният за незрящите е Nokia E-6-00, тъй като той има сензорен екран, но в същото време и пълна права клавиатура. На него обаче достъпните версии на talks не могат да работят. Достъпна е работата само с програмата "mobile speak" от "Code factory" или пък платените версии на talks, последната от които е 5.31.4.

Може би към края трябва да се каже, че инсталирането на програми, дори за начинаещ потребител, не е никак сложно. При стартирането на инсталационния файл с центъра на джойстика просто трябва да се потвърждава с левия софтуерен бутон, като, разбира се, е задължително да се слуша какво пита програмата при всяка следваща стъпка. Добре е предварително да се знае коя програма къде е препоръчително да бъде инсталирана – дали на картата памет или пък в паметта на телефона. При инсталация всяка програма в даден момент пита къде избираме да бъде инсталирана и е необходимо със стрелка нагоре или надолу да се избере мястото.

И съвсем в края - за тотално начинаещите е добре да научат, че левият софтуерен бутон key-1 винаги е за потвърждаване на действие или пък отваря опциите на приложенията. Десният бутон е за стъпка назад от всяко едно от менютата, а центърът на джойстика служи като бутон за избор или сравнено с компютъра това е "enter"-ът на мобилния телефон. За пълно излизане от всяко едно приложение или функция на телефона винаги може да послужи червената слушалка.

Така, говорейки за телефоните под symbian, ние се убедихме, че в тяхно лице имаме едно доста полезно устройство, макар и не толкова, колкото са устройствата под android, за които тепърва ще става дума занапред.

Притежавайки такъв апарат, ние имаме, освен телефон за комуникация, достъпен e-mail клиент, бележник за писане, плейър за слушане на музика и аудио-книги, gps-навигатор, имаме достъп до поне две социални мрежи, а също и разпознавател на цветовете, макар и не много съвършен.

ЛЮБОПИТНО Ученическа компания създаде чертожна линия за незрящи

Чертожна линейка за хора с увредено зрение. Не се произвежда в България. В училищата за деца със зрителни проблеми има един или два комплекта инструменти за чертане - много стари и заключени в шкаф. Такива специални чертожни инструменти могат да се купят от чужбина. Един комплект, който съдържа линия, триъгълник, транспортир, пергел и малка чертожна дъска, струва около 220 евро. Това показва предварителното проучване на учениците от 11 Д клас, специалност "Архитектура и строителство" в Софийската гимназия по строителство, архитектура и геодезия "Христо Ботев". През септември миналата година 18 от тях учредяват учебна компания по програма на американската организация "Джуниър ачийвмънт". Наричат фирмата си "Фактор за българско вдъхновение – архитекти и дизайнери". Всеки от участниците купува по една акция от 10 лв. и така се формира стартовият капитал. Избират президент, както и ръководители на отделите - производствен, финансов, човешки ресурси, връзки с обществеността. Решават, че ученическата компания ще се опита да произведе чертожна линейка за незрящи.

"Оказа се, че в България има книги за хора с нарушено зрение, но няма нещо специално по математика. Това обаче ни въодушеви и амбицира още повече, защото знаехме, че ако успеем, ще помогнем на децата. Идеята ни спечели много привърженици. Бих казала, че това е свята идея", разказва Катрин Борисова, мениджър на ученическата фирма.

"Дете, което е загубило зрението си, може да се научи да чертае добре, ако има подходящи чертожни инструменти и учител-специалист", обясни инж. Виолета Цолова, която за осма поредна година е ръководител на учебна фирма в гимназията.

Като научили за намеренията на учениците, членовете на Ротари клуб "Витоша" в столицата спонтанно събрали и дарили 630 лв. на компанията. След това мениджърите на "Фактор за българско вдъхновение – архитекти и дизайнери" потърсили на кого могат да възложат производството на картонената линейка със специалната брайлова азбука. След един-два отказа получили съгласие от "Софпринт груп" - София. Моделът на линията бил проверен и съгласуван с математик от училището "Луи Брайл" в столицата.

Вече са готови 2000 бройки - с милиметри и сантиметри и с математически формули на брайлов език. "Една такава линейка, продукт на нашата учебна компания, струва 31 стотинки с ДДС", обясни инж. Цолова. Заради добрата кауза обаче производителят не поискал пари за услугата, а ги подарил на ученическата фирма. На свой ред гимназистите ще ги подарят на децата от двете специализирани училища за незрящи по време на специална церемония.

Благородната идея наистина се превръща във фактор за вдъхновение. Учениците-предприемачи вече са готови с нов продукт - проект на чертожна дъска за незрящи с размери 42/29.7 см. За направата ѝ ще са нужни шперплат, тънка стоманена ламарина, линолеум. Идеята е дъската да се произведе от отпадъчни материали. Гимназистите смятат, че сравнително лесно могат да намерят начин и за производството на триъгълник и транспортир, но ще им бъде по-трудно с пергела. Само че по правилата на "Джуниър ачийвмънт" ученическата компания трябва да бъде закрыта в края на учебната година, така че времето е ограничено.

"Научихме на практика как функционира една компания, каква е структурата ѝ. Създадохме сериозни бизнес контакти", обобщават досегашните уроци по предприемачество двама от участниците във

фирмата - Деница Болсуранова и Васил Атанасов.

"Не станахме по-богати с пари от фирмата, но с емоции - да. Научихме се да бъдем по-добри", твърди Катрин Борисова.

"Не знам дали им предадох урок по предприемачество, но със сигурност това е урок по благородство", казва инж. Виолета Цолова.

Учениците са убедени, че най-доброто предстои и се готвят за нов проект.

Изобретиха кубче на Рубик за слепи хора.

Допреди появата на компютърните игри и скъпите мобилни играчки милиони деца (и не по-малко възрастни) прекарваха часове в игра с кубчето на Рубик – изобретения през 1974 г. 3D пъзел, който се превърна в тотален хит на 80-те години на миналия век. Тогава кубчето бе обявено за най-добре продаваната играчка в историята с общо 350 000 000 продадени копия – непостижим брой, за която днешните производители на играчки и мобилни устройства могат само да мечтаят.

Една група хора обаче досега бе тотално изключена от възможността да играе с кубчето на Рубик – незрящите, които по обективни причини не можеха да различат цветовете на различните елементи. С иновацията, която компанията Emerald Models, изпълняваща частни арт поръчки, предлага играчката ще стане популярна и сред хората със зрителни проблеми, пише технологичният сайт Mashable. Решението е максимално просто и елегантно. То идва под формата на кубче на Рубик от акрилна пластмаса, чиито елементи са изработени с шест различни повърхностни релефа, отговарящи за шестте цвята. Така при докосването им хората със зрителни проблеми ще могат точно да определят кой елемент на кой цвят отговаря.

За момента кубчето с релефна модификация все още не се продава, но могат да се поръчат отделни бройки от него на цена 100 долара.

Създател на кубчето на Рубик е унгарският скулптор и професор по архитектура Ерньо Рубик.

Пластмасовата играчка е разпространена в четири варианта: 2x2x2 ("Джобен куб"), 3x3x3 (класически куб), 4x4x4 ("Отмъщението на Рубик") и 5x5x5 ("Професорски куб").

Интересно за куба е неговото въздействие върху човешкото мислене. С постоянните занимания с подреждането на кубчето се постига така нареченото пространствено мислене - термин, заимстван от психолозите, подсказващ способността да се "гледа от страни" на дадено събитие и да се предвиждат следващи такива.

ПРОЕКТИ Проект "Създаване на Център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси"

I. ОСНОВНА ИНФОРМАЦИЯ

Проектът се реализира съгласно процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.1.05 "Съпричастност" на Европейския социален фонд чрез Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси".

Местата на изпълнение на дейностите по проекта са София и още 15 града - Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Сливен, Кюстендил, Благоевград, Смолян, Кърджали, Монтана, Плевен, Дряново, Русе, Шумен и Силистра, в които ще се разположат изнесените офиси на Центъра.

Стойността му е 275 163.57 лв.

Продължителността на проекта е 20 месеца.

Основната цел на проекта е създаването на предпоставки за активно социално включване на хората със зрителни увреждания чрез широко популяризиране и практическо приложение на политиките за равни възможности и социално включване.

Специфичните цели, свързани със създаването на този Център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания и неговите изнесени офиси, са:

- Промяна на жизнения статус на хората със зрителни увреждания и оказване на подкрепа за по-активно участие в обществения живот.
- Популяризиране и реално приложение на политиките за равни възможности и социално включване.
- Оказване на активно въздействие върху обществените нагласи към уязвимите групи, постепенна промяна на предразсъдъци, наслоени негативни стереотипи и изграждане на доверие към хората със зрителни увреждания.
- Преодоляване на психологическите бариери на работодателите чрез запознаването им с трудовия потенциал на хората с нарушено зрение и мотивирането им да ги приемат на работа.
- Изграждане на устойчиви модели за комуникация, диалог и партньорство с институциите, реализиращи държавната политика за интеграция на хората със зрителни увреждания.
- Подкрепа на зрително затруднените лица в усвояването на умения за самостоятелен, достоен живот и успешно справяне с житейски ситуации чрез повишаване на самооценката им и мотивацията за личностна реализация.
- Подготвяне на близките на хората със зрителни увреждания за превръщането им в основен фактор при формирането на личността на незрящото лице.
- Създаване на условия за публично представяне на хората с нарушено зрение чрез изяви в областта на културата и спорта.

Основните дейности, предвидени в проекта, са както следва:

- 1.1. Дейности за работа със средата: Информационни дейности.
- 1.2. Дейности за работа със средата: Изкуството – среща на два свята и форма на интеграция.
- 1.3. Дейности за работа със средата: Спортът – средство за социално включване, укрепване на волята за успех.
2. Индивидуална работа с хората с увреждания и тяхното обкръжение: Подкрепа за избор на професия, повишаване на знания за успешно кандидатстване в колежи и висши учебни заведения и създаване на предпоставки за трудова реализация.
3. Създаване на модели за сътрудничество на местно и регионално ниво: Развиване на форми и механизми за партньорство между всички страни, участващи в процеса на създаване на условия за пълноценно социално включване на хората с нарушено зрение.
4. Индивидуална работа с хората с увреждания и техните близки: Посредничество за професионална реализация на хората с нарушено зрение.
5. Индивидуална работа с хората с увреждания и техните близки: Повишаване на потенциала за социално включване на хората със зрителни увреждания чрез индивидуална и групова работа за придобиване на нови умения и консултация на техните близки.
6. Визуализация и публичност.
7. Управление и мониторинг на проекта.

Целевата група, към която е насочен проектът, е: на първо място Съюзът на слепите в България, заедно с всички свои структури и цялата си членска маса; на второ място са специализираните предприятия на ССБ, функциониращи в осем града на страната.

Конкретният брой на активно участващите в реализацията на проекта, а значи и на непосредствено възползващите се от конкретните му резултати, ще бъде не по-малко от 1620 лица със зрителни увреждания и техните семейства.

Заинтересованите страни, имащи отношение към реализацията на проекта, са:

- Министерство на труда и социалната политика, което разработва, координира и контролира изпълнението на държавната политика за работа с хората с увреждания, насочена към осигуряване и прилагане на политики по заетостта, социалното включване и интеграцията на уязвимите групи на пазара на труда чрез мерки и програми, изпълнявани от неговите изпълнителни агенции и звена.
- Договарящият орган по проекта – АСП, е от ключово значение за успеха му, като подходът, който ще се прилага спрямо него, е активна и прозрачна комуникация, навременно съгласуване на всички възможни проблеми, използване на възможностите за предварителен контрол, спазване на предварително зададените правила и съгласуване на всякакви положения, непопадащи в обсега на официално издадените ръководства и указания.
- Регионалните дирекции за социално подпомагане (РДСП) и дирекциите "Социално подпомагане" (ДСП), които на практика изпълняват социалната политика и притежават експертиза за потребностите на хората в риск, за цялостния процес на предоставяне на социалните услуги и за контрол по отношение на тяхното качество на територията на всички области, където ще се осъществява дейността по проекта.
- Общински администрации. В много случаи те имат решаващо значение за дейностите, които са свързани с предоставяне на услуги, осигуряване на достъп и осъществяването на други дейности за хора с увреждания. Без тяхното партньорско включване в работата с хората с увреждания на тяхна територия трудно може да се предвиди постигането на каквито и да е задоволителни резултати. Ето защо при изпълнението на предложението ще бъде реализирана необходимата стратегия за установяване на партньорски взаимоотношения с общинските администрации, където се намират изнесените офиси на ЦПЦОНЗУ и където ще се извършват конкретните дейности по проекта.
- Експертният състав по проекта – тези хора са от ключово значение за успешното изпълнение на проекта. Те са част от самото проектно предложение, като сме подбрали такива със съответния опит и дългогодишна работа с представители на целевата група. Една част от тези експерти познават много добре хората със зрителни увреждания, тъй като те самите са с подобни проблеми.

Центърът за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания се създава като нова структура на ССБ - обособена част от дейността на Съюза. До момента подобни структурни единици не са функционирали в рамките на национално представителната организация за хората със зрителни увреждания. Една част от дейностите, които ще изпълнява Центърът, досега епизодично, при необходимост, без системен подход, са изпълнявали различни специалисти и експерти, работещи в ССБ, в изпълнение на клаузите на неговия устав. Със създаването на новата структура ще се постигне необходимата всеобхватност и обвързаност на действията, подчинени на една системна цел и концентрация на ресурсен и кадрови потенциал.

II. ДЕЙНОСТИ

1.1 Дейности за работа със средата: Информационни дейности.

Цел на дейността:

Запознаване на обществото с дейността на ССБ и възможностите за трудова реализация на хората с нарушено зрение. Изграждане на комуникативни умения и ефективни поведенчески модели у зрящите членове на обществото при контакт с незрящи.

Запознаване на обществеността с потребностите на хората с увреждания за превенция на уврежданията и популяризиране на проблемите на хората със зрителни увреждания.

Успешно социално включване на хората със зрителни увреждания посредством промяна в начина, по който се възприемат от една страна самите хора, носители на увреждането, и от друга страна -

посредством промяна в нагласите на обществото спрямо тях.

Резултати от дейността:

Издадена и разпространена брошура "Заедно можем повече" с тираж 10 000 бр.

Изработени и поставени на подходящи места 20 билборда, отразяващи различни сфери на реализация на хората със зрителни увреждания, под надслов "И ние можем".

Изработена и разпространена дипляна с тираж 20 000 бр. под надслов "Поддай ръка!".

Издадени и разпространени листовки под надслов "Запази си зрението!". Отпечатано съдържание на листовките най-малкото в 15 местни издания и минимум веднъж на три месеца в продължение на 12 месеца.

Организирана национална кампания "Опознай ме" с участие на представители на целевата група в дискусии чрез интервюта по статуса на хората с увреждания, реализацията на правата им в съответствие с Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, ратифицирана от България. Отпечатани минимум 10 интервюта в национални и местни печатни издания. Поне 2 участия в дискусия в електронна медия.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ.

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

1-ви - 20-и месец

1.2 Дейности за работа със средата: Изкуството – среща на два свята и форма на интеграция.

Цел на дейността:

Разширяване на социалните контакти и фокусиране на общественото внимание върху възможностите на хората без зрение чрез развитие на художественото творчество като доказана форма на изява и себеутвърждаване на незрящите хора, на успешен начин на психотерапия и извеждане от социална изолация на тази уязвима група от обществото.

Резултати от дейността:

Проведени 9 концерта в 9 областни центрове с участието на 315 незрящи изпълнители.

Отпечатани 180 бр. афиши и 400 бр. покани.

Публикувани и представени видеоматериали в местните печатни и електронни медии за проведените концерти.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ.

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

5-и - 15-и месец

1.3 Дейности за работа със средата: Спортът - средство за социално включване, укрепване на волята за успех.

Цел на дейността:

Популяризиране на спортните успехи на хората със зрителни увреждания чрез запознаване на обществеността със спецификата на спортните състезания за незрящи хора като важно средства за укрепване на тяхното здраве, работоспособност и конкурентоспособност, за преодоляване на ежедневния стрес и развитие на умението им за адаптиране към бързо променящата се действителност.

Резултати от дейността:

Проведени три национални турнира по шахмат за мъже, по шахмат за жени и по спортна табла.

Създадени кратки видеоматериали, отразяващи спецификата на провежданите турнири и запознаващи обществеността с характера на спортните състезания сред хората със зрителни увреждания.

Обхванати минимум 1000 лица със зрителни увреждания в подготвителните и заключителния кръг на турнирите.

Изработени и връчени 10 купи, 15 медала, 200 грамоти.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ и регионалните структури на Съюза.

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

5-и - 15-и месец

2. Подкрепа за избор на професия, повишаване на знания за успешно кандидатстване в колежи и висши учебни заведения и създаване на предпоставки за трудова реализация.**Цел на дейността:**

Създаване на условия за по-добра професионална ориентация на младите хора със зрителни увреждания и повишаване на тяхната конкурентоспособност на трудовия пазар чрез повишаване на образователното им равнище, получаване на специални умения за успешно представяне пред потенциални работодатели в условията на равнопоставеност със съученици и състуденти без дефицити в зрението.

Резултати от дейността:

Изготвено и разпространено ръководство "Анализ на възможностите на младите хора за подкрепа при избора им на професия" с тираж 1000 екземпляра.

Изготвен и разпространен "Наръчник за традиционни и нови професии за хора с нарушено зрение и съвети за успешно кандидатстване за работа" с тираж 1000 екземпляра.

20 души незрящи курсисти, преминали курсове за подготовка за кандидатски изпити по математика, български език и литература, история и география.

Проведена среща на 80 незрящи деца с реализирали се 6 млади хора без зрение.

Изработена и разпространена "Методика за създаване на условия за достъпно образование за незрящи" с тираж 1000 екземпляра.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

3-ти - 18-и месец

3. Развиване на форми и механизми за партньорство между всички страни, участващи в процеса на създаване на условия за пълноценно социално включване на хората с нарушено зрение.**Цел на дейността:**

Изграждане на институционална култура на партньорства с хората с нарушено зрение от всички заинтересовани страни, участващи в процеса на създаване на условия за пълноценно социално включване на незрящите чрез осъществяване на системен диалог, прилагане на съвременните европейски стандарти и добри практики, въз основа на водещия принцип при решаване на проблемите на хората с увреждания: "Нищо за нас - без самите нас!".

Резултати от дейността:

Организираны и проведени 3 регионални срещи-дискусии с депутати, кметове и общински съветници и местни ръководители на парламентарно представените партии. На всяка среща се очаква да присъстват минимум 40 участници, в т. ч. и представителите на медиите и изпълнителя.

Организираны и проведени 15 срещи по региони с представители на регионалните дирекции за социално подпомагане и дирекциите "Бюро по труда". На всяка среща се очаква присъствието минимум на 20 участници.

Организирана и проведена среща с представители на очна НЕЛК и ТЕЛК от основните седалища на комисиите за обсъждане на промените в нормативната уредба, отнасяща се до хората със зрителни увреждания.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

4-ти - 16-и месец

4. Посредничество за професионална реализация на хората с нарушено зрение.

Цел на дейността:

Промяна на модела за професионална реализация на хората със зрителни увреждания.

Резултати от дейността:

Подготвена анкета за изследване на статуса на хората със зрителни увреждания.

Направено изследване за квалификацията и възможностите за трудова реализация с участието на 1000 респонденти - незрящи лица на възраст от 18 до 60 години.

Изготвен план за работа и сътрудничество с институции и работодатели за създаване на достъпна среда за незрящи хора за професионална реализация.

Проведени индивидуални и групови срещи със 100 потенциални работодатели по региони за обсъждане на възможностите за наемане на незрящи лица на подходящи за тях работни места.

Повишено доверие и подобро взаимодействие между работодатели и представители на хората със зрителни увреждания при обсъждане на професионалните и трудовите проблеми на последните.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

7-ми - 7 месец

5. Повишаване на потенциала за социално включване на хората със зрителни увреждания чрез индивидуална и групов работна за придобиване на нови умения и консултация на техните близки.

Цел на дейността:

Повишаване на качеството на живот, личностното достойнство и отговорността у хората със зрителни увреждания чрез формиране у тях на умения за самостоятелен живот и повишаване на социалния им интегритет чрез създаване на подкрепящи поведенчески модели у близките на незрящите, с което да се гарантира устойчивост на възможностите те да се справят успешно с различни дейности и ситуации въз основа на индивидуалните им способности, изградени междуличностни отношения и ресурсите на общността.

Резултати от дейността:

Обучени по компютърна грамотност общо 30 (по 10 незрящи лица) в Плевен, Кюстендил и Дряново.

Изпълнител на дейността:

Дейността ще се изпълнява от ССБ чрез създадения Център за ПСОХЗУ

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

9-и - 19-и месец

6. Визуализация и публичност.

Цел на дейността:

Цел на дейността е разпространение на информация за осигурената финансова подкрепа от ЕСФ и ОП "РЧР" за реализацията на проекта.

Резултати от дейността: В рамките на дейността във връзка с осигуряването на публичност за работата по изпълнение на проекта ще бъдат отпечатани:

30 броя стикери;

120 плаката;

800 брошури.

1000 бланки за кореспонденция с логото на ЕС, ЕСФ и ОП "РЧР".

Изпълнител на дейността:

Екип за управление на проекта със съдействието на Центъра за ПСОХЗУ.

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

Постоянен

7 Управление и мониторинг на проекта.

Цел на дейността:

Осигуряване на необходимите организационни, ресурсни и кадрови предпоставки за реализацията на поставените в проекта цели и задачи чрез осъществяване на текущ мониторинг и оценка, анализ и контрол на предвидените дейности в съответствие с утвърдения график за изпълнение.

Резултати от дейността:

Постигнати проектни цели.

Спазен бюджет и график за изпълнението на проекта.

Изготвени и представени навреме междинни и окончателни технически и финансови отчети.

Целесъобразно и ефективно използване на финансовите средства.

Изпълнител на дейността:

Екип за управление на проекта със съдействието на Центъра за ПСОХЗУ.

Период на изпълнение съгласно план-графика на дейностите:

Постоянен

Методи за осигуряване на публичност и разпространение на информация по отношение на конкретните цели и резултати от проекта.

При реализацията на проекта ще се обърне изключително внимание на осигуряването на достатъчна публичност на дейностите, които ще бъдат реализирани. Публикациите в печатните медии ще бъдат разработени от екипа на проекта, пресинформации ще бъдат публикувани в електронни медии, на сайта на ССБ, по радиа, в печатните издания на ССБ. Плакати ще се изработват за всяко едно мероприятие и ще бъдат поставяни на видни места в градовете, където ще се провеждат мероприятията - спортни, културни, информационни кампании. Брошурите и дигиталните, които ще бъдат разработени по проекта, ще се разпространяват по всички държавни, общински и други структури. Ще се изработят банери, които ще бъдат поставяни при реализацията на проектните дейности. Визуализацията на финансовата подкрепа по ОП "РЧР" за проекта ще се извършва чрез стикери, които ще бъдат поставени на закупеното оборудване. Ще бъдат отпечатани и табели във формат А3, които ще бъдат поставяни при провеждането на семинарите.

Всички дейности и печатни материали ще бъдат съобразени напълно с изискванията на ЕС за визуална идентификация.

При стартирането и при приключването на проекта ще се проведат пресконференции, на които ще бъдат разгласени целите на проекта, връзките на проекта с националните програми, проблемите, които са решени, или препятствията, които са били срещнати при реализацията на проекта, и не на последно място - постигнатите резултати и начините за продължаване на започнатото с проекта.

Очакван ефект върху целевите групи от изпълнението на проекта и устойчивост на резултатите.

Очакваният ефект от изпълнението на проекта ще се прояви в няколко насоки:

1. Ще бъде обхваната голяма част от целевата ни група, тъй като реализацията на проекта реално ще се осъществява на територията на цялата страна посредством разкритите изнесени офиси. Изнесените офиси ще ни дадат възможност да направим достъпна услугата за придобиване на основни умения за пълноценен самостоятелен живот не само в големите градове, а и в малките селища, намиращи се в обхвата на офиса. Усвояването на тези чисто битови умения от ежедневиия живот води след себе си и такива последици като придобиването на ново самочувствие и мотивация за изява на личността. Неслучайно в проекта са заложили дейности, свързани с личностната изява. Наблягаме върху това, което могат, стараем се да развием тези умения, защото те ще дадат на отделната личност вярата в способностите ѝ, чувството за равнопоставеност и оттам мотивацията за развитие и активно социално

включване.

2. Изпълнението на проекта има дългосрочен положителен социален, общообразователен и икономически ефект. Той ще се отрази върху личната житейска съдба на всяко лице със зрителни проблеми, на хората от близкото му обкръжение, на общностите, към които те принадлежат. Обучението и рехабилитацията ще насърчат преодоляването на изолацията и затварянето, ще стимулират стремежа към повече самостоятелност и независимост от чужда помощ. Включените в планираните дейности по проекта целеви групи ще придобият умения за самостоятелно участие на свободния пазар на труда, ще се повиши техният интелектуален и творчески потенциал, което ще доведе до подобряване на качеството на живот. Срещите с успешно реализираните хора ще бъдат стимул и пример за останалите, че и хората със зрителни увреждания могат да бъдат пълноценни граждани.

3. ССБ има на територията на страна разкрити структури, които разполагат с добра материална база и кадри с необходимия опит за работа с незрящи. След реализацията на този проект те ще имат по-добра квалификация и умения и като служители на ССБ ще могат да оказват необходимата подкрепа на незрящите хора. ССБ отделя средства и ще продължи да го прави за провеждането на репетиции, за осигуряването на музикални педагози, спортни треньори, за подобряването на компютърната грамотност и използването на говорещи програми, за да създаде необходимите предпоставки за по-значимо социално включване и интеграция на хората със зрителни увреждания.

Съюзът на слепите в България предвижда да осъществи заложените в проекта дейности, почти изцяло използвайки наличната си материална база и човешки потенциал. Това ще му даде възможност след приключването на проекта да разполага с апробирана база, добре подготвени кадри и изградени модели на поведение и да доразвие започнатото с реализацията на проекта. Структурите, които ще изградим в рамките на проекта - Центъра за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания и изнесените офиси на територията на страната, ще продължат да функционират и да допринасят за социалната интеграция на хората с увредено зрение и да работят за търсене на възможности за трудова реализация на членовете си.

Стратегията за устойчивост на предлаганите дейности се гради върху наличието на следните основополагащи предпоставки:

1. Помещения – Съюзът на слепите разполага с помещенията, в които ще работят създадените офиси.
2. Те разполагат с необходимото оборудване и обзавеждане като мебели, офис техника, а с реализацията на проекта ще разполагат и с необходимите помощно-технически средства, посредством които ще могат да се изградят нови умения у членовете на целевата група.
3. Административният персонал в офисите ще продължи да работи в структурите на ССБ и ще бъде с повишена квалификация и умения.

Във връзка със стартирането на проекта на 13 март Съюзът на слепите в България проведе пресконференция, на която присъстваха журналисти от медии на сродни организации, както и от Българската национална телевизия.

От поясненията в отговор на зададени въпроси стана ясно, че тези от дейностите по проекта, които се припокриват с дейността на централите за рехабилитация и социална интеграция, ще се реализират само в регионите, където няма такива центрове.

Въпреки че като целева група на проекта са посочени хора с нарушено зрение, членуващи в ССБ, председателят Васил Долапчиев увери присъстващите, че всеки незрящ, нечленуващ в организацията, който се обърне с молба за съдействие в рамките на проекта, ще бъде включен в целевата група.

ЮБИЛЕЙ Васил Долапчиев на 60 години

Шейсетте години на един човек са достатъчно висок връх, от който той да може да си направи сериозна равностметка на всичко онова, което е преживял. Разбира се, това същевременно е и възраст, в която той все още има достатъчно сили и време, за да може да крои своите планове за близкото, а защо не и за по-далечното бъдеще. Затова и моят пръв въпрос към г-н Долапчиев е:

- От висотата на днешните шейсет как Ви изглежда Васил Долапчиев на двайсет и съответно на четиридесет години?

- На двадесет години, както всички младежи, и аз бях един вулкан от мечти и планове за бъдещето. Тогава не знаех, че косите ми ще побелеят и вярвах, че е необходимо само да се протегна, за да докосна звездите. На четиридесетгодишна възраст имах богат професионален и житейски опит и мислех, че с труд, честност и отдаване на кауза човек може да постигне много неща. За съжаление настъпилите дълбоки политико-икономически промени ме опровергаха. Те допуснаха да израснат като обществени лидери хора с качества, неписващи се в скалата на утвърдените от столетия социални ценности. Днес, когато зад гърба си имам шест десетилетия, знам, че в стихията, наречена живот, плуват повече корабкрушенци, отколкото моряци, достигащи заветния бряг. Както повечето зрели хора, и аз погребях много илюзии. От позицията на днешния хаос и неясно бъдеще може би изглежда доста наивно, но аз все още вярвам, че доброто в човека трябва да надделее. Ако и това се окаже невъзможно, като че ли всичко губи своя смисъл.

- Известно е, че във Вашия живот има една фатална случка, която в голяма степен е предопределила драстична промяна не само в перспективите Ви за бъдещето, но е променила и много от най-обикновените Ви човешки мечти. В живота, който последва злополуката, при която изгубихте Вашето зрение, успяхте ли да реализирате нещо, за което сте мечтали преди нея?

- В древността са вярвали, че когато човек се ражда - на небосклона изгрява нова звезда, която е свързана с него чрез невидимата нишка, наречена съдба. Именно тя, нейно величество Съдбата, реши на 21 години животът ми да потъне във вечен мрак. И така попаднах в Съюза на слепите в България. В началото не вярвах, че през следващите 39 години могат да бъдат събрани: 7 години следване в две висши учебни заведения, 10 години работа като юрисконсулт в системата и извън нея, 13 години активно занимание с политика, 19 години отдаденост на стопанската дейност на нашето сдружение, 23 години участие в дейността на висшите органи на нашата организация и 14 години да имам честта да ръководя Съюза на слепите в България. Казвам всичко това не от автобиографична гордост, а с ясното съзнание, че моето развитие се дължи изцяло на нашата организация. Мисля, че Съюзът на слепите в България създаде условията да сбъдна мечтите си да уча, да се занимавам с изкуство и спорт, да работя и да се развивам кариерно. Много жалко е, когато наши членове не осъзнават, че Съюзът на слепите в България играе важна роля в техния живот, допринася за развитието на тяхната личност и пълноценната им интеграция в обществото. Не знам какво бих постигнал, ако виждах, но съм сигурен, че дотук живях достойно и щастливо, заобиколен от чудесно семейство, добри приятели и колеги.

- Когато станяхте член на Съюза на слепите, имахте ли някакво усещане, че правите стъпка, която ще Ви свърже неразривно с тази организация?

- Както повечето наши членове, и аз, преди да загубя зрението си, не съм предполагал, че съществува Съюз на слепите в България. Сега ми е невъзможно да си представя формирането на моя характер, професионалното ми и обществено развитие без нашата организация. Всякакви прилагателни и гръмки фрази са безсилни да изразят моята благодарност към Съюза на слепите в България. Затова винаги съм работил за единството на нашето Сдружение и вярвам, че само заедно можем да изградим едно по-солидарно и справедливо общество за хората с нарушено зрение.

- Вече почти 14 години сте председател на ССБ. Какво Ви дава и какво Ви отнема това?

- Да бъдеш ръководител на организация с 91-годишна история е огромна отговорност. Винаги съм подчинявал действията си на една популярна мисъл на Джон Кенеди, който е казал: "Не питай какво е направила страната за теб, а отговори какво ти си направил за нея". На всички позиции, които съм заемал в нашата организация, съм се стремил да отдам целия си ресурс от знания, енергия и умения за по-достоеен живот на слепите. Дългогодишната ежедневна среща с човешките неволи и безсилието на държавата да промени в положителна посока живота на хората в неравностойно положение отнеха

значима част от присъщия ми оптимизъм. Съюзът на слепите в България ми даде силна вяра в собствените ми възможности и чувството за равнопоставеност в обществото.

- За 60 години човек може да свърши много и най-различни неща. Кое от тях Ви е донесло най-голямо удовлетворение?

- Много трудно е човек да даде сам вярна оценка на извършеното от него. Като ръководител не страдам от илюзията, че не съм допускал грешки и съм извършил всичко необходимо и възможно за положителна промяна на статуквото. За добро или зло в активната фаза на моя живот работих в един период на дълбоки и динамични обществени промени. Много неща ми бяха неизвестни, а други трябваше да уча в движение. В ситуация на повече от 20-годишен разпад и криза в икономиката, със съпътстващ дефицит на духовни ценности, е трудно да изпитваш удовлетворение. Все пак се изкушавам от мисълта, че съм допринесъл за днешния национален авторитет на Съюза на слепите в България и за новия му облик като неправителствена правозащитна организация на хора с увреждания.

- Има ли нещо, което бихте искали да постигнете на всяка цена през следващите години?

- Запознат съм с европейската политика на социално включване на хората с увреждания и институционалните форми на гражданско партньорство. От много години наблюдавам процесите, които протичат в нашата организация, и считам като свои основни приоритети през следващите години:

създаване на комплексни условия за развитие на младежите с нарушено зрение и осигуряване на по-висока заетост за тях;

повишаване доходите на нашите членове и качеството на техния живот;

поетапно кадрово обновяване на структурите на нашата организация с цел повишаване на правозащитния ѝ потенциал.

- Извън сферата на служебните Ви задължения - за какво не ви остава време?

- Много съжалявам, че не ми остава достатъчно време за моето семейство и приятелите. Всеки контакт с тях ме зарежда с много позитивна енергия. Тяхната подкрепа винаги ми е давала кураж да прекрача в следващия ден.